

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Projekt „SVEDOČANSTVO - ISTINA ILI POLITIKA: Koncept svedočenja u komemoraciji jugoslovenskih ratova“ realizovan 2016-18. godine bavio se načinima razmišljanja o jugoslovenskim ratovima i sprovođenjem i korišćenjem svedočanst(a)va o njima u regionu.

Partneri projekta bili su Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju iz Beograda, Učitelj nezalica i njegovi komiteti iz Beograda, Historijski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej savremene umetnosti iz Beograda, Boem iz Beča (Austrija), Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT Transeuropa) iz Rovereta (Italija), Centar za kulturnu i socijalnu popravku iz Banja Luke i Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung (IOS) iz Regensburga (Nemačka).

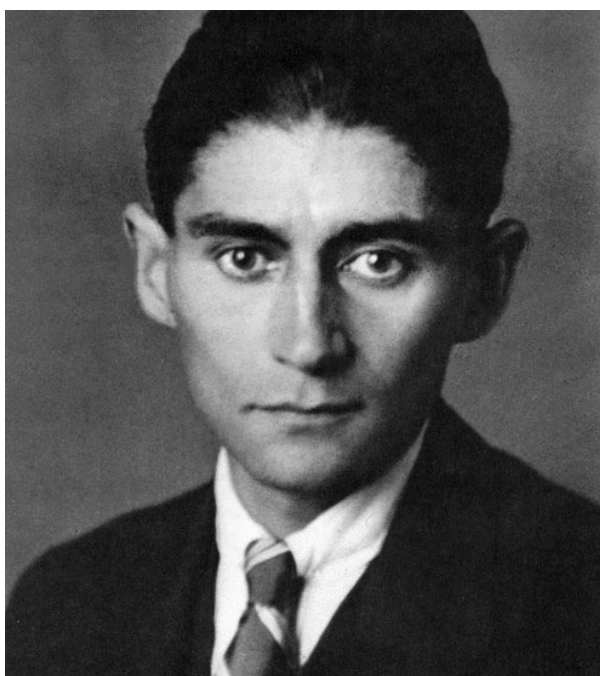
Danas prenosi nekoliko članaka nastalih u ovom projektu. Program u celini, biografije učesnika i apstrakte možete videti na sajtu projekta: <http://svedocanstvo-imenovatoratom.org/rs/konferencija>

Bertran Badiu, École normale supérieure, Paris

Surovi januar (8)

Tokom meseca januara, Celan je pisao samo pesme i stihove koje ne namerava da objavi jer su isuviše vezani za uslove u kojima su nastale. Ako su isključivo reaktivne prirode, pisani su pre svega kao auto-terapija i izbacivanje svega što guši disanje, to ne znači da su za njega one manje važne reakcije na dešavanja koja su istovremeno jedinstvena i tipična. U tom smislu, njegovo pisanje, čak i kada predstavlja najobičnije ljutito pljuvanje, treba čuvati naravno po strani, poput svih rukopisa pesama objavljenih ili za objavljivanje. To pisanje je svedočenje o onome što mu se dešavalo u životu. Celan se čvrsto drži te razlike. Naravno, upoznat je sa sudbinom pisanog materijala raznih pisaca, i sam je čitalac posthumnih tekstova Hajnea, Kafke, Mandelštama, itd. Ali razlika koju pravi među pesmama dozvoljava čitaocu da pravi razliku između onoga što bi se moglo nazvati *pesme iz života* i *pesme postojanja*. Samo *pesme postojanja* poseduju potrebne kvalitete *stava* i kompaktnosti koji ukazuju da su uslovi iz kojih je pesma proizašla prevaziđeni. U svakom trenutku treba imati pristup ovim svedocima (rukopisima), organizovanim i pažljivo datiranim, ponekad u minut poput vremenski pečatiranih i potpisanih povelja, koje se mogu bilo kada izvući za suočenje sa onima koji sumnjaju u njegovo pisanje.

Zanimljivo je onda, ako mu je početak meseca podario samo jedan distih, na kraju je ponovo pronašao svoj satirični glas, pišući jednu agresivnu pesmu u kojoj sa izuzetnim intenzitetom napada Baumgarta kritičara i njemu slične - zajedno sa svim antisemitima u takozvanom „progresivističkom“ kampu, za koje je skovao i zgodno novo ime: „Nibelung levičari“. Ovo je naravno, posredno i napad na Teodora Adorna, izumitelja čuvenog tabua, na koji Celan na ovaj ili onaj način, sa svakom svojom pesmom odgovara. Ukratko, ruga se svima koji ga pozivaju da pred ratobornim tribunalom, dugih noževa, sa predsedavajućim „gospodarom iz Nemačke“ [Meister aus De-

utschland], koji je ništa drugo do ubistvena smrt. Ta smrt i nakon Fuge smrti nastavlja da zasenjuje njegovo biće i njega kao pesnika koji se trudi da podari mesto uspomeni ubijenih: „S noževima te / svojim spisima

Ako su isključivo reaktivne prirode, stihovi su pisani pre svega kao auto-terapija i izbacivanje svega što guši disanje, to ne znači da su za njega one manje važne reakcije na dešavanja koja su istovremeno jedinstvena i tipična. U tom smislu, njegovo pisanje, čak i kada predstavlja najobičnije ljutito pljuvanje, treba čuvati naravno po strani, poput svih rukopisa pesama objavljenih ili za objavljivanje. To pisanje je svedočenje o onome što mu se dešavalo u životu. Celan se čvrsto drži te razlike

Celan je upoznat je sa sudbinom pisanog materijala raznih pisaca kao što je Franc Kafka

prozivaju, / kulturološke nakaze u stilu Nibelunških levičara, / ispisani flomasterima / na drvenim tablama / anti-reakcionarni, proto / kolarni, pre / cizni, u ime ne- / čovečnosti / koja se raspodeljuje na pravedan način / magistralno nemački / na način koji nije u ambisu, već kićen u dolinama / u kojima te prozivaju svojim spisima / te figure obnove, tebe / pred / isukanim noževima“.

U svojoj nevolji, Celan izvodi jedan regresivan potez, prizivajući snažno svoju majku - „Mutter, Mutter“ - kao i u oktobru 1959. godine u *Wolfsbohne* u kojem se upisuju njegove reakcije na recenziju Gintera Blokera, jednaku kao i Opensova i Baumgartova. U međuvremenu, pored gorepomenute pesme inspirisane susretom sa Margaret Zusman, on piše dug komad u stihu, u nekom smislu poslanicu oslobođenja. Ton i ideja prve strofe nam daju sliku o dominantnoj atmosferi njegovog meseca januara: „Oni koji su ga opljačkali, smatraju ga lopovom, / oni koji mu se rugaju, / šire glasine da je plagijator“. Svodi račune sa raznim vrstama ljudi sa kojima je imao posla poslednjih godina, bez eksplicitnog navođenja.

Nastavlja se

Da li je Ajnštajn govorio o pčelama?

Tekst: Ivan Umeljčić

Kada se govori o važnosti pčela često se navodi citat koji se pripisuje Albertu Ajnštajnu: „Nestanu li pčele sa Zemljine površine, čovečanstvu ne bi preostalo više od četiri godine“.

Međutim, pouzdanih dokaza, ni pisanih ni usmenih, da je Ajnštajn ikada izjavio nešto slično nema. Ovaj pseudocitat se pojavljuje polovinom prve decenije 21. veka, u vreme koje se poklapa sa još uvek misterioznim nestankom pčela u Sjedinjenim Američkim Državama. Ovu, navodno Ajnštajnovu, izjavu preneli su mnogi ugledni svetski mediji, između ostalih i Der Süddeutsche Zeitung, najtiražniji nemački dnevnik koji se štampa u tiražu od 600.000 primeraka, zatim Independent, Telegraph, International Herald Tribune, kao i mnoštvo manjih listova i internet blogova. Međutim, još 21. aprila 2007. na sajtu snopes.com, posvećenom raskrinkavanju glasina koje kruže internetom objavljeno je da se barem jedan Ajnštajnov biograf, a reč je o Volteru Ajzaksonu, nikada nije susreo sa ovim citatom. Prema ovom sajtu, sporni citat nigde se nije pojavljivao pre 1994. godine, dakle, gotovo

Foto: wikipedia

pola veka posle Ajnštajnovе smrti. Navodno, objavljen je prvi put u jednom pamfletu koga je Francuski pčelarski savez publikovao kako bi ukazao na nezavidan položaj u kome su se našli evropski pčelari zbog nekontrolisanog uvoza jeftinog kineskog meda. Upozoravajući nadležne na moguće posledice kolapsa nacionalne pčelarske industrije, francuski pčelari pozvali su se na Ajnštajnovu „izjavu“ u predviđanju „da bi obaranje cena od strane Kine moglo da dovede do uništenja ljudske civilizacije na Zemlji“. Da li bi Homo sapiens mogao zaista da preživi ukoliko ne bi bilo pčela? Između ostalog, najveći deo kalorija koji se svakodnevno širom sveta unosi od pšenice, kukuruza ili pirinča, a reč je o biljkama kojima uopšte nisu potrebni oprašivači

Da li bi Homo sapiens mogao zaista da preživi ukoliko ne bi bilo pčela? Između ostalog, najveći deo kalorija koji se svakodnevno širom sveta unosi u ljudski organizam potiče uglavnom od pšenice, kukuruza ili pirinča, a reč je o biljkama kojima uopšte nisu potrebni oprašivači. Iako pčele oprašuju glavninu voća i povrća, na sreću po budućnost čovečanstva, mnoge vrste zavise od drugih oprašivača.

Da li bi Homo sapiens mogao zaista da preživi ukoliko ne bi bilo pčela? Između ostalog, najveći deo kalorija koji se svakodnevno širom sveta unosi od pšenice, kukuruza ili pirinča, a reč je o biljkama kojima uopšte nisu potrebni oprašivači

Danas

U saradnji sa Centrom za promociju nauke, „Danas“ predstavlja izabrane priče sa naučnopopularnog portala elementarium.cpn.rs

ЦЕНТАР
ЗА
ПРОМОЦИЈУ
НАУКЕ

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA
VODORAVNO: